

УДК 122/129:140:327.5

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.51.10>

ЛОБІЗМ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ: МЕТОДИ ТА СТРАТЕГІЇ

Ігор Наглюков

*Черкаський державний технологічний університет,
кафедра філософських і політичних наук
бул. Шевченка, 460, 18000, м. Черкаси, Україна*

У статті розглядаються основні теорії та підходи до визначення терміну «лобізм». Досліджено праці А. Бітонті, Дж. Фергюсона, Р. ван Шенделена та ін. у контексті продукування теорій лобістського регулювання, лобістської демократії, лобіювання соціально-рівнісного інтересу тощо.

Окремо визначено системні ролі лобізму як форми політико-демократичного устрою держави. Розглянуто види лобістської діяльності щодо забезпечення безпекової політики держави: громадське лобіювання, професійне лобіювання, відомче лобіювання, регіональне лобіювання, іноземне лобіювання, економічне лобіювання, нормативне (законодавче) регулювання тощо, релігійне (конфесійне) лобіювання.

Проведено паралель між лобізмом та політичною безпекою (включно із теорією секьюритизації). Розглянуто концепцію використання лобізму як стратегічного впливу на політичні рішення та концепцію секьюритизаційного забезпечення крізь призму процедури лобіювання. Проаналізовано теоретико-практичний зв'язок вищезначених праць із теорії лобізму (А. Бітонті, Дж. Фергюсон, Р. ван Шенделен) та основоположників теорії безпеки (К. Дойч, М. Фуко, Ж. Бодріяр тощо).

Виокремлено окремі методи лобістської діяльності. Досліджено модель арабського лобізму в США та історію формування моделі ізраїльського лобізму в США. Концептуалізовано концепцію лобізму ЄС – як явища впорядкування політико-економічної та політико-соціальної дійсності серед 27 держав-членів Союзу. Зазначено особливості та перспективи лобістської діяльності в Україні в умовах цивілізаційного зближення та партнерства з ЄС та США та інших геоглобальних (у т.ч. – безпекових) викликів, як-от неспровокована повномасштабна агресія РФ проти України від 24.02.2022 р. та воєнний стан в Україні.

Ключові слова: лобізм, лобіювання, теорії лобізму, лобі, промульгація, безпекова політика, лобістська демократія, громадське лобіювання, законодавче лобіювання.

Постановка проблеми. Лобізм як засіб формування безпекової політики держави з методико-стратегічної точки зору розглядається як субінститут публічного адміністрування та одночасно – самоврядний інститут формування громадської та державної безпеки.

Водночас, дослідження лобізму та державної безпеки як кореляційних конструктів у системі державного управління та історико-державотворчої теорії або відсутні, або ж є поодинокими. Так, наприклад, вітчизняний науковець А. Стельмах [1, с. 2–3] пропонує розглядати лобізм як соціальне явище, що виявляється у «публічному захисті певного політичного погляду та позиції», що підсумково дозволяє досягти необхідних соціо-економічних показників державної стабільності (саме остання, на думку вченого, є основним складником безпеки як явища та безпекової політики як державотворчого процесу). Трактують лобізм в міжнародних джерелах, в свою чергу, як правило є ознакою демократично-правових, публічно-управлінських режимів та не орієнтується на безпековий вимір тією ж

мірою, що й США (представники рухів арабського та ізраїльського лобізму де-факто забезпечують державно-політичні інтереси означених держав через Конгрес та Сенат).

Враховуючи вищезазначене, системної необхідності у контексті тематики цього дослідження набуває аналізу контекстів політичного убезпечення крізь призму процедури лобіювання на теоретичному та практичному (ЄС, США та практики в Україні) рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання лобізму як засобу формування безпекової політики держави крізь методико-стратегічну призму розглядали вітчизняні та зарубіжні науковці.

Серед представників вітчизняної державно-управлінської та історико-демократичної доктрини доцільно виділити праці А. Стельмаха (до питання прямого взаємозв'язку між лобізмом та державно-безпековою політикою); В. Чорнописького (теорія лобізму крізь демократичну призму та його роль у безпековому забезпеченні діяльності держави); О. Кушніренка та О. Дягілева (види лобізму, теорія та позитивна практика застосування останнього у державно-політичних категоріях) тощо. В свою чергу, серед представників зарубіжних доктрин доцільно виділяти праці описаних нижче А. Бітонті (лобізм як засіб державного управління та державного регулювання); Дж. Фергюсона (демократичний лобізм як засіб забезпечення безпекової політики державного управління); Р. ван Шенделена (лобізм соціальної рівності як спосіб узвичаєння принципів рівності, соціальної справедливості та політико-безпекової послідовності).

В свою чергу, питання безпеки та секьюритизації (останні дефініції є складовими частинами нашого дослідження) розглядалися у працях К. Дойча (філософсько-економічна генеза безпеки); М. Фуко (філософський вимір понять «безпека» та «секьюритизаційна політика»); Ж. Бодріяра (утопічне тлумачення поняття секьюритизації як політико-популярного явища) та інших дослідників.

Мета статті – проаналізувати, визначити та дослідити концепцію лобізму як засобу формування безпекової політики держави крізь призму методико-стратегічної концепції.

Виклад основного матеріалу. Першочергової необхідності в умовах дослідження лобізму як самоврядної політико-процесної течії набуває визначення його теоретико-концептуальної узагальненої оригінації.

Корисним у даному контексті вважатимемо концептуальний погляд на феномен лобізму від А. Трофименка [2, с. 117], котрий пропонує розглядати останній як нормовану професійну кооперацію державних управлінців, посадовців, недержавних активістів (представників громадянського суспільства), представників органів влади загальнодержавного та муніципального рівня для досягнення консенсусу з питань ухвалення або неухвалення певного політичного (нормативного, соціального, процедурного та ін.) рішення залежно від предмету обговорення та (або) вимог однієї із сторін або усіх учасників політичного обговорення.

Також пропонуємо акцентувати увагу на теоретичному позиціюванні категоріальної теорії лобізму як політичного явища від американського науковця Р.Л. Голла [3, с. 77]. Дослідник вважає лобізм нормативно-субсидіарним інструментом впливу на вибір політичного курсу держави, внутрішніх та зовнішніх політичних рішень, концепції урядової діяльності тощо, що, як правило, здійснюється вузьким колом політичного активу держави (політичні партії та їхні керівники, представники громадянського активізму, неурядові та недержавні організації із забезпечення демократичного державного устрою, як-от Transparency International та ін.).

Виходячи із вищезазначеного, і вітчизняна, і міжнародна наукова доктрина розглядає лобізм як засіб позитивного впливу на видозміну внутрішньої та зовнішньої державної

політики, що спрямований, зокрема, на забезпечення демократичного правового режиму та, як наслідок, безпекову стандартизацію державного статусу – першочергово, на міжнародній арені (за концепцією «непривабливості держави для нападу»).

Далі пропонуємо більш детально витлумачити теоретичні концепції лобізму. Зосередимося на працях закордонних науковців.

Зокрема, заслуговує на увагу науково-доктринальне осмислення лобізму як теорії гласності політичного процесу від італійського автора А. Бітонті [4, с. 17]. Зокрема, дана концепція розглядається крізь призму посилення урядової відповідальності та процедурно-владної підзвітності, формування прецеденту громадянського діалогу між владою та суспільством із посередницькою участю лобістів, інформування населення через засоби масової інформації (ЗМІ) та альтернативні джерела отримання інформації (новинні стрічки, медіапрофілі тощо) про потенційні законодавчі та нормативні ініціативи задля отримання зворотного зв'язку щодо даної активності. За таких умов, зокрема, апарат державного управління отримує обмежено-контрольоване коло повноважень, що де-факто унеможливує потенційну процедуру повної або часткової узурпації влади напряму або через інститути демократичного суспільства та представницькі органи.

Теорія своєрідної лобістської демократії представлена у праці британського ученого Дж. Фергюсона [5, с. 703–704]. На його переконання, етика та адміністративно-управлінська надійність проведеного лобіювання є проявом демократичного режиму політичної взаємодії, заснованої на категоріях політико-правового, плюралістично-громадянського та спеціалізовано-урядового прийняття рішень урядом. Останні, як правило, за вищезначених умов набувають категоріальної ролі політичної цінності та безпеково-стратегічної застосовності.

Нідерландський дослідник Р. ван Шенделен [6, с. 4–5], в той же час, пропонує розглядати процедуру політичного лобіювання крізь призму забезпечення соціально-рівнісного інтересу громадян, громадянського суспільства та зацікавлених політичних/міжполітичних/неполітичних утворень, що беруть пряму або опосередковану участь у промульгації (просуванні) певного акту законотворчості та (або) соціально орієнтованого політико-урядового/урядово-управлінського рішення. Чесне, прозоре та відкрите лобіювання політичного/управлінського інтересу, одночасно, автор розглядає як формально-засобовий інструмент законного доступу зацікавлених акторів (від англ. «actor» – гравець, учасник, політичний резидент) до державно-політичної діяльності, а саме – розробки державно-управлінських стратегій, формул та механізмів директивного або експансивно-соціального (через соціально активні прошарки суспільства) впливу.

Від категоріальних основ теоретичного трактування феномену лобізму як явища у політико-статичній парадигмі перейдемо до науково-доктринального позиціонування співвідношення видів лобізму (лобістської діяльності) у системі забезпечення безпекової політики держави.

Концептуальні відмінності видів лобістської діяльності у контексті забезпечення (реалізації) безпекової політики держави розглянув дует вітчизняних вчених – О. Кушніренко та О. Дягілев [7, с. 107–115]. Останні поділили її на такі підвиди: громадське лобіювання, професійне лобіювання, відомче лобіювання, регіональне лобіювання, іноземне лобіювання, економічне лобіювання, нормативне (законодавче) регулювання, релігійне (конфесійне) лобіювання. Розглянемо кожен із них детальніше у формально-безпековій проєкції.

Так, громадське лобіювання у вищезначеному дослідженні ототожнюється із демократичним механізмом забезпечення політико-правової стабільності [7, с. 110]. Безпековий

аспект за таких умов забезпечується шляхом активної участі громадянського суспільства (населення) у формуванні політики органів державної влади та місцевого самоврядування шляхом реалізації власної представницької функції (де-факто – позитивного впливу на владно-урядовий апарат). У такому випадку, йдеться про внутрішню безпеку держави – реалізацію останньою базових мовно-культурних, ідеологічних, політичних, освітньо-наукових, гендерно-статевих та інших інтересів людини та громадянина в умовах плюралізації суспільних думок та свободи самовираження, котрі гарантуються у рамках соціально-демократичного правового режиму. Окрім того, внутрішня державна безпека є передумовою формування зовнішньої державної безпеки відповідно.

Близьким до громадського лобіювання за своїм змістовним наповненням є професійне лобіювання [7, с. 112]. Як правило, останнє використовується представниками громадянського активізму в умовах захисту робочих або трудових прав, через що суб'єктом забезпечення процедури професійного лобізму, як правило, є професійні спілки. За таких умов необхідно говорити про забезпечення внутрішньої трудової (робочої) безпеки та безпеки працевлаштування за допомогою даного виду лобіювання, адже право на працю, її вільний вибір та належні умови останньої де-факто гарантуються Основним законом більшості демократичних держав світу.

Похідним від процедур громадського та професійного лобіювання та частково дотичним до останніх є відомче лобіювання як процес впливу певної категорії органів державної влади на іншу [7, с. 113] (іноді – за ієрархією, іноді – за аспектом корпоративного інтересу суб'єкта впливу). Як правило, йдеться про вплив міністерств та центральних органів державної влади (ЦОВВ) на парламентарів з метою позитивного просування (промульгації) певного нормативно-правового акта в умовах реалізації вимог або побажань громадськості, де кінцева мета міністерства/ЦОВВ – отримання відповідного схвального бекграунду на власну діяльність та потенційного електорально-виборчого активу. У такий спосіб досягається прецедент стримувань та протипаг діяльності органів державної влади шляхом унеможливлення, зокрема, легіслативно-парламентської узурпації законодавчої ініціативи. Нейтральність та безсторонність парламентської ініціативи та законодавчої діяльності є одним із базових чинників внутрішньої та міжнародної безпеки держави.

Регіональне лобіювання, водночас, є екстрактивним інструментарієм забезпечення ефективності громадського, професійного та відомчого форматів лобіювання [7, с. 114]. Основним завданням регіонального лобіювання є професійний представницький лобізм органами місцевого самоврядування інтересів конкретних територій перед центральними органами державної влади. Мета такої діяльності – забезпечення партикулярного інтересу самоврядних адміністративних одиниць, що, зокрема, відповідає безпековим децентралізаційним орієнтирам, заснованим на владі громад.

Закордонний формат лобіювання як фактор забезпечення безпекової парадигми державотворення має як позитивні, так і негативні елементи прояву [7, с. 115]. З одного боку, останній передбачає просування певних геополітичних та глобалізаційних інтересів т.зв. «великих» держав відносно держав-партнерів (як приклад, міждержавна діяльність США та формування сателітарного впливу на території ЄС та території країн, що мають намір стати повноправними членами як Союзу, так і НАТО в майбутньому), що провокує додатні показники економічної підтримки, соціально-економічної розбудови окремих держав та отримання належного рівня фінансово-політичного «запасу». З іншого боку, політика стратегічних геополітичних гравців нерідко може мати від'ємні форми вираження (як-от РФ та повномасштабне вторгнення в Україну, а раніше – військові дії на території Грузії, Чечні тощо).

Окремим, самоврядним елементом лобістського впливу раніше згадане дослідження також називає економічне лобіювання інтересів підприємництва, комерційних виробників та громадських об'єднань (формувань), що представляють інтереси комерційно-прибуткових господарських потужностей. Предмет такої діяльності – економічний інтерес суб'єкта господарювання на різних рівнях (дрібне підприємництво у особі малого та середнього бізнесу – МСП, також – великі фінансово-промислові економічні корпорації глобального виробництва). В умовах відстоювання економічних інтересів підприємництва лобісти акцентують увагу переважно на питаннях толерантної законотворчості (економічна, фінансова, податкова політика) та відповідності положень законодавства інтересам приватних виробників, представників малого та середнього бізнесу [7, с. 116]. Оскільки свобода підприємництва – один із постулатів сучасного демократичного суспільства, даний кластер належить до інструментів забезпечення внутрішньоекономічної безпеки держави.

Нормативне (законодавче) лобіювання інтересів суспільства є найбільш об'ємним та, водночас, генералізованим кластером забезпечення інтересів громадянського демократичного суспільства. Оскільки прийняття законів, відповідно теорії держави та права, спрямоване на підтримання державно-соціального впорядкування, лобі (як-от парламентарі) в даному випадку представляють законний інтерес людини та громадянина, що полягає в убезпеченні їхніх прав та інтересів шляхом юридичного декларування. Аспект нормативної (законодавчої) лобістської діяльності є універсальним засобом законодавчої промугації, дотичним та застосовним до усіх вищенаведених та, зокрема, нижченаведеного виду лобіювання [7, с. 109–110].

Релігійне (конфесійне) лобіювання як окремий вид відстоювання інтересів окремих кластерно-приватних громадських груп та громадянських течій у безпековому контексті автори розглядають [7, с. 112] крізь призму взаємодії релігійних представництв та організацій із органами влади. Означений процес, як правило, спрямований на відстоювання інтересів суспільної моралі та цензури та є розповсюдженим у країнах із стійкими релігійно-церковними традиціями (як-от, наприклад, Україна), та навпаки – менш розповсюдженим у європейських країнах із секуляризованим суспільним життям. Питання «релігійної безпеки», однак, має дещо спотворені генеративні форми, адже у деяких випадках може використовуватися одним «релігійним лобі» не для відстоювання власних інтересів ортодоксального вірування та наставництва, а для деефективізації церковних об'єднань інших конфесій, чим створюють прецедент внутрішнього соціального конфлікту на ґрунті церковності, що є антагоністом поняттю суспільного упорядкування із використанням конфесійно-лобістських методів.

Як помітно, лобізм та політична безпека як кластерні складові єдиного внутрішньо- та зовнішньобезпекового клімату держави наділені ознаками органічного взаємозв'язку. В першу чергу, кореляційним зв'язком наділено соціально-рівнісне розуміння безпеки крізь призму лобістської теорії та теорії секьюритизації (Р. ван Шенделен [6, с. 4–5] та К. Дойч [8, с. 55–56] мають «спільним знаменником» власних напрацювань конструкт рівномірної інтеграції, що має законодавче (лобізм) та глобальне (безпека держави на внутрішній та міжнародній арені) вираження. В свою чергу, праці Дж. Фергюсона [5, с. 703–704] та М. Фуко [9, с. 323] розглядають за ознаками спільності дефініцій «політичний плюралізм», «громадський вплив», «урядовий контроль», де останній, на переконання авторів, є інструментом позитивного безпекового забезпечення процесу державного виробництва. Нарешті, взаємозв'язок між лобістською концепцією італійського ученого А. Бітонті [4, с. 17] та Ж. Бодрієра [10, с. 213] виявляється у позиціюванні відносності як процесу нормативної промугації та державного імунітету, так і безпеки як сталого конструкту та індикатора державної стабільності.

Окрім теоретичних складників лобізму як політико-філософського явища та лобістської діяльності як державотворчого процесу, останні наділені певним методологічно-інструментарним оснащенням (моделюванням). Побічно зосередимо увагу на останньому – на прикладі моделі арабського та ізраїльського лобізму в США можемо виокремити наступні спільні та відмінні риси.

По-перше, представництво інтересів національних меншин відбувається посередництвом прямого представництва національного інтересу на певній території (в рамках арабської моделі лобізму в США функціонують арабо-американські лобістські організації – «Арабське лобі», Національна асоціація американських арабів, Арабський антидискримінаційний комітет; в рамках ізраїльської моделі – Американсько-ізраїльський комітет по суспільним зв'язкам (АІРАС), Сіоністська організація Америки (ЗОА)) [11, с. 135–136; 12, с. 38].

По-друге, структура як арабського, так і ізраїльського лобізму в США є інструментом інтеграції арабів та євреїв у соціальну структуру США та політичні погляди останніх із метою як внутрішньої асиміляції, так і просування (промульгації) певних нормативно-правових та геополітичних стандартів зовнішньої політики США шляхом позитивного асимілятивного впливу на Конгрес, Сенат тощо (так, діяльність Арабського антидискримінаційного комітету спрямована на захист як партикулярних, так і глобальних інтересів арабів, що проживають в США та американських арабів-мешканців Близького Сходу; в той же час, Американсько-ізраїльський комітет по суспільним зв'язкам (АІРАС) лобіює інтереси журналістів, політиків, конгресменів, громадських активістів США, що виявляють ознаки компліментарно-толерантної риторики по відношенню до Ізраїлю [11, с. 138–139; 12, с. 39].

По-третє, і арабській, і ізраїльській моделі лобіювання національних інтересів в США притаманна ознака «неформальності» та «формальності» відповідно. Якщо пряма (формальна) форма впливу на внутрішньо- та зовнішньополітичний курс США відносно країн Близького Сходу, як правило, поступається за рівнем ефективності «тіньовому лобі» («нафтові грошові потоки»), то Ізраїль концентрується на прямому налагодженні політичного співробітництва із США та діаспоральному входженню у американський політичний істеблішмент з метою демократичного впливу на контекстні політико-фінансові рішення у контексті глобального співробітництва двох держав [11, с. 140; 12, с. 40].

На відміну від моделі лобізму в США, де, як правило, певні лобі-групи представляють інтереси інших держав на рівні нормативізації, законотворення та парламентсько-фінансової підтримки (в силу стабільної геополітичної ролі американського представництва), лобі-модель в ЄС являє собою спрямований, скоординований позитивний вплив на прийняття оптимального для усіх 27 держав-членів Союзу рішення в економічних, політичних, соціальних та ін. питаннях. Можна стверджувати, що у даному випадку європейські країни керуються загальними положеннями ст. 15 (Article 15) Договору про функціонування Європейського Союзу 2012 р. (Treaty on the Functioning of the European Union 2012) [13], що передбачає гласність та відкритість діяльності політичних інституцій. На виконання означених стандартів лобіювання нормативно-правових актів та політико-діяльнісних ініціатив у ЄС створено Реєстр відкритості (Transparency Register) [14], метою якого є беззастережне висвітлення діяльності, в тому числі промульгаційно-нормативної та промульгаційно-соціальної, в рамках Європарламенту, Ради Європи та Єврокомісії як ключових інституційних закладів державно-управлінської ініціативи Союзу. Таким чином, лобізм та політична безпека (як і загальна секьюритизаційна теорія) співвідносять у ЄС як зміст та форма, де зміст – транспарентність процесу лобіювання певної ініціативи за триступеневою організаційною структурою (Європарламент,

Рада Європи, Єврокомісія) із яскравим загальносоюзним інтересом благоденства (відповідністю промудрою ініціативи потребам розвиткової країн-членів Союзу як єдиного політико-економічного об'єднання).

Наостанок варто звернути увагу на особливості лобістської діяльності в Україні в умовах глобальних геополітичних видозмін та повномасштабного вторгнення РФ в Україну від 24.02.2022 р.

Зазначимо, що наразі лобіювання як процес в Україні не має нормативного визначення та законодавчого регулювання – так, у Раді зареєстрований лише проєкт Закону України «Про добросчесне лобіювання», що передбачає євроінтеграційне нормування лобізму як впливу на парламент в умовах нормативно-соціальних та політичних промудрацій певних ініціатив. Водночас, яскравим прикладом динамічної промудрації в Україні уже в умовах стану війни з РФ є прийняття Закону України «Про медіа» № 2849-IX від 13.12.2022 р. (остання ред. від 10.12.2023 р.), котрий нормує питання інформаційного впливу засобів масової інформації на формування національної новинно-джерельної карти, а також – забезпечення громадян України правом на інформацію. Промудрація даного нормативно-правового акту здійснювалась переважно представниками ЗМІ, і метою позитивного впливу на парламент визначалося не лише забезпечення свободи думки і слова для медіа, але й виконання Україною мінімальних умов для отримання офіційного статусу кандидата на членство у ЄС, котрий Рада Європи надала останній саме після прийняття даного акту законодавства у першому читанні. З теоретичної точки зору, тут мало місце професійне лобіювання – засоби масової інформації (ЗМІ) здійснили прямий причинно-наслідковий вплив на депутатів Верховної Ради України з метою розширення не лише їхніх внутрішніх повноважень, але й статусних повноважень України на міжнародній євроінтеграційній арені.

Висновки. Аналіз лобізму як засобу формування безпекової політики держави кризь методико-стратегічну призму дозволив дійти наступних умовиводів.

По-перше, на теоретичному рівні лобізм варто розглядати як нормовану професійну кооперацію державних управлінців, посадовців, недержавних активістів (представників громадянського суспільства), представників органів влади загальнодержавного та муніципального рівня для досягнення консенсусу з питань ухвалення або неухвалення певного політичного (нормативного, соціального, процедурного та ін.) рішення залежно від предмету обговорення та (або) вимог однієї із сторін або усіх учасників політичного обговорення.

По-друге, співвідношення лобістської діяльності як процесу та безпеки як конструкту лобістського забезпечення дозволяє виділити певні спільні риси, як-от конструкт рівномірної інтеграції, що має законодавче (лобізм) та глобальне (безпека держави на внутрішній та міжнародній арені) вираження (Р. ван Шенделен та К. Дойч); спільність дефініцій «політичний плюралізм», «громадський вплив», «урядовий контроль», де останній є інструментом позитивного безпекового забезпечення процесу державного виробництва (Дж. Фергюсон та М. Фуко); позиціонуванні відносності процесу нормативної промудрації та державного імунітету разом із аспектом безпеки як сталого конструкту та індикатора державної стабільності (А. Бітонті та Ж. Бодріяр).

По-третє, арабська та ізраїльська моделі лобіювання в США спрямовані на забезпечення інтересів означених народів, етносу, громадян тощо як на території США, так

і у контексті зовнішньої політики Вашингтону щодо них. Серед інституцій в рамках арабської моделі виділяємо «Арабське лобі», Національна асоціація американських арабів, Арабський антидискримінаційний комітет; в рамках ізраїльської моделі – Америка-но-ізраїльський комітет по суспільним зв'язкам (AIPAC), Сіоністська організація Америки (ЗОА).

По-четверте і заключне – теорія та практика лобістської діяльності в Україні наразі знаходиться на стадії уніфіковано-розробницької контекстуації (наявний проект Закону України «Про добросчесне лобювання»), а серед прикладів позитивної промульгації нормативних положень у парламенті (Верховній Раді України) – прийняття Закону України «Про медіа» № 2849-ІХ як результат позитивного впливу представників засобів масової інформації (ЗМІ) на депутатську позицію.

Список використаної літератури

1. Стельмах, А. Теоретичні підходи до формування інституту лобізму як основи забезпечення державної безпеки України. Державне управління: удосконалення та розвиток, 2019. № 9. 5 с.
2. Трофименко, А. Концептуальні підходи до розуміння лобізму. Вісник МДУ. Серія: Історія. Політологія, 2014. № 10. С. 112–123.
3. Hall, R. L. Lobbying as Legislative Subsidy. *American Political Science Review*, 2006. Vol. 100 (1). P. 69–84.
4. Bitonti, A. The Role of Lobbying in Modern Democracy: A Theoretical Framework. *Lobbying in Europe: Public Affairs and the Lobbying Industry in 28 EU Countries*. 2017. P. 17–30.
5. Ferguson, G. Regulation of lobbying. *Global corruption: law, theory and practice*. An Open Access Coursebook on Legal Regulation of Global Corruption under International Conventions and under US, UK and Canadian Law: University of Victoria, 2nd ed., Jan 2017. P. 702–743.
6. Van Schendelen, R. *Machiavelli in Brussels: The Art of Lobbying the EU* Amsterdam: Amsterdam University Press, 2002. 344 p.
7. Кушніренко, О., Дягілев, О. Види лобістської діяльності: питання теорії та позитивної практики. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*, 2009. № 17. С. 107–117.
8. Deutsch, K. *Political community at the international level: problems of definition and measurement*: Princeton University, NJ, 1953. 71 p.
9. Foucault, M. *Security, Territory, Population: Lectures at the Collège de France 1977–1978*: Picador, 1st ed, 2009. 464 p.
10. Бодріяр, Ж. Символічний обмін і смерть: Кальварія, Львів, 2004. 293 с.
11. Marrar, K. *The Arab lobby and US foreign policy: the two-state solution*. Routledge, 2009. 286 p.
12. Safran, W. *The Jewish Diaspora in a Comparative and Theoretical Perspective*. *Israel Studies: Israel and the Diaspora: New Perspectives*, 2005. Vol. 10 (1). P. 36–60.
13. EurLex. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union 2012. Document 12012E/TXT. EurLex official website. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
14. European Commission. Transparency Register. EC official website. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/transparencyregister/public/homePage.do?redir=false&locale=en>

LOBBYING AS A TOOL OF SECURITY POLICY FORMATION: METHODS AND STRATEGIES

Ihor Nahliukov

*Cherkasy State Technological University,
Department of Philosophical and Political Studies
Shevchenka Blvd., 460, 18000, Cherkasy, Ukraine*

The article examines the main theories and approaches to defining the term «lobbying». The works of A. Bitonti, G. Ferguson, R. van Schendelen, and others were studied in the context of producing theories of lobbying regulation, lobbying democracy, lobbying of social and egalitarian interests, etc.

The systemic roles of lobbying as a form of the political and democratic system of the state are defined. The types of lobbying activities related to ensuring the security policy of the state are considered: public lobbying, professional lobbying, departmental lobbying, regional lobbying, foreign lobbying, economic lobbying, normative (legislative) regulation, etc., religious (denominational) lobbying.

A parallel is drawn between lobbying and political security (including the theory of securitization). The concept of using lobbying as a strategic influence on political decisions and the concept of securitization through the prism of the lobbying procedure are considered. The theoretical-practical relationship between the above-mentioned works on the theory of lobbying (A. Bitonti, J. Ferguson, R. van Schendelen) and the founders of the security theory (K. Deutsch, M. Foucault, J. Baudrillard, etc.) are analyzed.

Separate methods of lobbying activity are singled out. The model of Arab lobbying in the USA and the history of the formation of Israeli lobbying model in the USA were studied. The concept of EU lobbying is conceptualized as a phenomenon of organizing the politico-economic and politico-social reality among the 27 states members of the Union. The peculiarities and prospects of lobbying activities in Ukraine in the conditions of civilizational rapprochement and partnership with the EU and the USA, and other geo-global (including security) challenges, such as the unprovoked full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine on 24.02.2022 and the martial law in Ukraine.

Key words: lobby, lobbying, theories of lobbying, promulgation, security policy, democracy lobbying, public lobbying, legislative lobbying.